

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 370/2022-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátskou kanceláriou RYBÁR advokát s. r. o., Andreja Kmeťa 11, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Rybár proti postupu Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 111/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 111/2015 **boli porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Čadca sa **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 111/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľkám **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie, a to každej v sume **2 400 eur**, ktoré im **j e** Okresný súd Čadca **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Čadca **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľkám trovy konania v sume **486,98 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľiek do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 370/2022 z 23. júna 2022 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľiek, doručенú ústavnému súdu 28. decembra 2021, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 111/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Ďalej navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal každej z nich primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľky sa žalobou podanou okresnému súdu 10. apríla 2015 domáhajú určenia, že v žalobe označené nehnuteľnosti patria do dedičstva. Napadnuté konanie bolo opakovane predmetom odvolacieho konania, keď (i) Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 5 Co 270/2016 z 31. októbra 2016 zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu tak, že návrh sťažovateľiek na vstup ďalších účastníkov do konania na strane žalovaných pripustil a (ii) uznesením č. k. 9 Co 251/2019 z 30. apríla 2020 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu z 5. júna 2019, ktorým okresný súd podanú žalobu v celom rozsahu zamietol, a to s odôvodnením, že síce má preukázanú existenciu naliehavého právneho záujmu, sťažovateľky však neuskutočnili zmenu žaloby. S tým sťažovateľky nesúhlasia a poukazujú na uznesenie okresného súdu o pripustení zmeny žaloby z 24. apríla 2019. Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd na podklade správy Okresného úradu Čadca, katastrálneho odboru na pojednávaní konanom 30. júna 2021 konštatoval absenciu naliehavého právneho záujmu, termín súdneho pojednávania odročil na 6. október 2021, ktorý neskôr zrušil a ku dňu podania ústavnej sťažnosti vo veci nerozhodol.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľiek

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd vo svojom vyjadrení pripustil existenciu zbytočných prietáhov a odkázal na priložené stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá okrem chronológie priebehu napadnutého konania, protipandemických opatrení a svojej práceneschopnosti (od 22. septembra 2021 do 12. decembra 2021, pozn.) poukázala na nadmerný počet pridelených vecí, ako aj skutočnosť, že za sudkyňu na okresnom súde bola vymenovaná 26. februára 2019 a v napadnutom konaní 20. júna 2022 rozhodla.

II.2. Replika sťažovateľiek:

4. Na podklade judikatúry ústavného súdu sťažovateľky poukazujú na účel namietaných práv a akcentujú, že ani zaťaženosť súdov nemôže byť na ujmu ich práv.

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' vecí, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Z hľadiska povahy vecí dospel ústavný súd k záveru, že namietané konanie nie je možné hodnotiť ako právne a skutkovo zložitá, pretože spory týkajúce sa určovacích žalôb (bod 2 tohto nálezu, pozn.) predstavujú štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 109/2021, I. ÚS 142/2022). V správaní sťažovateľiek neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania.

9. Bez potreby podrobných analýz ústavný súd rezultuje, že aj keď okresnému súdu nemožno vyčítať absolútnu nečinnosť a zo správania zákonných sudcov je vizibilná snaha o rozhodnutie vecí, na strane druhej sa postup okresného súdu vyznačuje určitou nesústredenosťou. *Exempli causa*, okresný súd uznesením č. k. 4 C 111/2015-139 zo 16. októbra 2015 zrušil uznesenie, ktorým napadnuté konanie nedopatrením zastavil a dichotomicky vyznieva aj argumentácia okresného súdu o zmene žaloby, čo s dôrazom na existenciu prietáhov konštatoval aj odvolací súd (bližšie bod 10 uznesenia krajského súdu, pozn.). V napadnutom konaní sú prítomné aj kratšie obdobia nečinnosti (od doručenia vyjadrenia žalovanej z 10. mája 2015 do vydania nesprávneho uznesenia o zastavení konania z 11. septembra 2015 a od 19. mája 2020, keď okresný súd stranám odoslal uznesenie krajského súdu do 1. decembra 2020, keď právny zástupca sťažovateľiek požiadal o nariadenie termínu pojednávania, pozn.). Celková dĺžka konania bola ovplyvnená aj postupom ustanoveného znalca, ktorý napriek opakovaným urgenciám okresného súdu predložil znalecký posudok až 24. januára 2019 (pôvodná lehota pritom uplynula už 23. októbra 2018, pozn.). V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou, ale aj nesústredenou a neefektívnou činnosťou všeobecného súdu, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (IV. ÚS 182/08, I. ÚS 269/2021).

10. Na uvedenom nemení nič ani skutočnosť, že priebeh napadnutého konania bol v rokoch 2020 a 2021 nepochybne poznačený zákonnými obmedzeniami spojenými s pandémiou ochorenia COVID-19, čo vzal ústavný súd pri rozhodovaní do úvahy, avšak napadnuté konanie sa začalo ešte v apríli 2015, teda dávno pred vypuknutím pandémie a i počas nej prevažovali obdobia, v ktorých okresnému súdu nič nebránilo v tom, aby v prejednávanej veci rozhodol.

11. Reflektujúc procesnú aktivitu sťažovateľiek (návrh na pristúpenie ďalšieho subjektu do konania, zmena žalobného návrhu, pozn.), ústavný súd pripomína, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, avšak zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba a ani konajúci štátny orgán (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 481/2017). Na ťarchu okresného súdu nemožno pripísať ani obdobie mimosúdnych rokovaní sporových strán. Snaha účastníkov (strán) o vyriešenie sporu mimosúdne aj v prebiehajúcom konaní je legitímna a konajúci súd je tiež povinný viesť účastníkov k tomu, aby sa spor vyriešil zmierne (čl. 7 ods. 2 CSP). V takom prípade je potrebné akceptovať, ak konajúci súd nepostupuje ďalej v konaní a čaká na stanovisko účastníkov, ktorí neskôr v zásade nemôžu namietať nečinnosť súdu, vyvolanej ich snahou o zmierne riešenie sporu (III. ÚS 60/2016, I. ÚS 319/2021).

12. V konklúzii predneseného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľiek.

IV.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

13. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že sťažovateľky podali proti rozsudku okresného súdu č. k. 4 C 111/2015-758 z 20. júna 2022 odvolanie. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

14. Vzhľadom na zistený neefektívny postup okresného súdu v napadnutom konaní a všetky ostatné okolnosti prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal každej zo sťažovateľiek primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 400 eur a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľiek nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

15. Ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľkám náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu, pozn.) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Odmena advokáta v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 predstavuje sumu 181,17 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. V súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky bolo potrebné stanovenú výšku základnej sadzby tarifnej odmeny znížiť o 50 %, pretože ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“ (III. ÚS 354/2010,

II. ÚS 25/2011, IV. ÚS 277/2012, I. ÚS 238/2021). Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 tak u jednej sťažovateľky predstavuje sumu 90,585 eur. Úhrada za dva úkony právnej služby spolu s režijným paušálom [§ 16 ods. 3 vyhlášky, (2 x 10,87 eur)] predstavuje u jednej sťažovateľky sumu 202,91 eur a trovy právneho zastúpenia dvoch sťažovateľiek predstavujú celkovú sumu 405,82 eur. Ústavný súd priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 81,16 eur, pretože aj keď právny zástupca sťažovateľiek sám nepreukázal skutočnosť, že je platiteľom tejto nepriamej dane (napriek tomu, že ako prílohu ústavnej sťažnosti označil osvedčenie o registrácii pre DPH, pozn.), ústavný súd vlastnou činnosťou a vo verejnosti dostupnom zozname daňových subjektov registrovaných pre DPH, vedenom finančnou správou Slovenskej republiky, zistil, že právny zástupca sťažovateľiek je platiteľom DPH. Repliku sťažovateľiek nevyhodnotil ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie a preto za sťažovateľkám náhradu trov nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu, pozn.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 3. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu